

Else Winther Andersen (V):

Jeg vil gerne starte med at beklage her fra Folketingets talerstol, at man har sprunget Venstres ordfører over i talerrækken, men jeg skal prøve at samle trådene her til sidst vedrørende dette beslutningsforslag.

Jeg kan starte med hr. Lysholm Christensen – hvis ellers han har tid til at høre efter, han var den sidste ordfører, og derfor er det også ret logisk, at det er her, jeg tager lidt fat – som sagde, at Venstre og De Konservative er bedst til at fremsætte et sådant forslag, når de ikke er i regering. Jamen det er jo lige nøjagtig det modsatte, der er tilfældet. Vi burde snarere være blevet beskyldt for, at vi gik ind for genbrug, og det havde været mere rimeligt, for her er jo tale om genfremsættelse af et forslag, som blev fremsat, da vi var i regering.

Det er ganske rigtigt kommet frem på et sent tidspunkt; men det er vi jo ligefrem blevet bedt om, for økonomiminister Marianne Jelved har meldt klart ud, at vi skal se på nogle mere fleksible børnepasningsmuligheder, og i den sidste weekend hørte vi fra Kristeligt Folkepartis landsmøde, at man går meget stærkt ind for at styrke familien og børnepasningen ved at give en reel valgmulighed. Derfor synes jeg nok, at forslaget er fremsat på et meget rigtigt tidspunkt.

Men ellers må vi sige, at baggrunden for, at dette beslutningsforslag er blevet fremsat, er den meget store forskelsbehandling af de forældre, der benytter de offentlige tilbud, og de forældre, der vælger at passe deres børn hjemme eller måske ønsker at få dem passet ude en del af dagen og derfor opretter nogle private pasningsordninger. Vi mener det virkelig reelt, når vi gerne vil være med til at ligestille forældrene. Der er jo virkelig stor forskel rent pengemæssigt. Vi ved, at det offentlige tilskud er op til 80.000 kr., og det kunne da være, at hvis forældrene fik det tilskud, kunne de gå ned i arbejdstid og få reelt forbedrede muligheder for at være sammen med deres børn.

Der er ingen tvivl om, at der i øjeblikket er meget stor grøde – altså udtryk for, at det spirer og gror, og det er altid positivt – når det gælder om at finde frem til andre børnepasningsmuligheder, end vi kender i øjeblikket. Det fremgår af, at forældrene siger: Vi vil hellere selv have lov til at passe vores børn, og vi vil selv have lov til at bestemme, hvem de skal

være sammen med i løbet af dagen. Derfor tror jeg også, at der i de kommende år vil opstå en del nye former for legestuer og en del nye former for samvær for de børn, der bliver passet i hjemmet af deres forældre, og den udvikling kunne vi være med til at styrke ved at give forældrene nogle reelle valgmuligheder.

I øvrigt vil jeg gerne sige tak for de positive bemærkninger, der er faldet om beslutningsforslaget, og jeg oplever sådan set, at der også her i folketingssalen er en vis bevægelighed. CD og De Radikale var ikke helt firkantede, selv om de afviste forslaget, men sagde noget i retning af, at det kunne da godt være, det var noget, der skulle betragtes på længere sigt, og at der er noget, som måske skal gøres på en anden måde, og jeg synes, det lover godt for det kommende udvalgsarbejde.

Men jeg kan ikke lade være med at trække en anden ting ind, og det er søskenderabatten i de offentlige pasningstilbud, som i den grad er en bremseklods for, at man kan tænke noget mere fleksibelt og også tænke i nogle alternative pasningsformer. Hvis man kunne få tingene brudt op og finde frem til en anden form for søskendebetaling end i dag, tror jeg også, vi kan få et andet og bedre børnepasningssystem.

Jeg håber, at vi med udgangspunkt i den debat, vi har haft i dag, kan få en god debat i udvalget, og at vi kan få flyttet nogle grænser på hele dette område.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Helge Sander):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 255:

Forslag til lov om ændring af straffeloven. (Forvoldelse af fare for smitte med livstruende og uhelbredelig sygdom).

Af justitsministeren (Erling Olsen).
(Fremsat 27/4 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

For nylig frikendte Højesteret en mand, som var sigtet, fordi han – på trods af at han vidste, han var HIV-positiv – havde haft ubeskyttet samleje med 23 kvinder.

Afgørelsen kom bag på mange – også på mange her i Folketinget, tror jeg, fordi vi ved en tidligere lejlighed havde haft en drøftelse, hvor en række partier gav udtryk for, at man anså § 252 i straffeloven for anvendelig i netop den slags sager. Jeg tror også, det kom lidt bag på byretten og landsretten, som faktisk dømte den pågældende efter § 252. Men det er historie og i en vis forstand uinteressant, eftersom Højesteret har afgivet sin kendelse, som vi naturligvis alle må tage til efterretning.

Siden er overvejelserne gået på, hvorledes man kunne udforme en lovændring, som gør det muligt at straffe den, som ved groft uforvarlig adfærd udsætter andre for at blive smittet med en uhelelidelig, livstruende sygdom. Der er ingen grund til at skjule, at denne opgave langtfra er så nem, som man måske kunne tro i første omgang og ved første øjekast. Vi begiver os her ind på det mest intime område i menneskers samliv og bevæger os dermed et eller andet sted mellem jura og etik, og hertil kommer hensynet til vores AIDS-politik, som er blevet fastlagt af et meget stort flertal her i Folketinget, og som har til formål i videst muligt omfang at hindre udbredelsen af HIV-virus. Og sidst – men bestemt ikke mindst – kommer hensynet til de mennesker, som er HIV-positive, og som ikke skal belastes yderligere med en udhængning, endsiige en antydning af kriminalisering.

For Socialdemokratiet er det vigtigt at fastslå, at vores AIDS-politik fortsat skal baseres på frivillighed, anonymitet og den enkeltes tryghed ved at henvende sig til sundhedsvæsenet. Derfor skal et hovedelement i den sundhedspolitiske indsats også fortsat være, at smitte kan undgås, og at den enkelte derfor har et ansvar for at beskytte sig mod HIV-smitte.

Selv om det burde være overflødigt, skal det alligevel understreges, at det lovforslag, som nu er fremsat, ikke på nogen måde har til hensigt at kriminalisere HIV-smittede. Den viden, vi har, viser, at HIV-smittede optræder meget ansvarligt. Jeg tænker her ikke mindst på bøsse-erne, som var den første gruppe, som blev ramt. Ser vi på forekomsten af de kønssygdomme, der er særlig relateret til bøsser, er de – om end ikke helt forsvundet – dog reduceret meget væsentligt, og det er faktisk en god indikator for, at der anvendes beskyttelse under seksuelle forhold. Derfor er det heller ikke hensigten, at bestemmelsen skal anvendes på enkeltstående forhold, og efter vores mening burde f.eks. den såkaldte Grenaa-sag aldrig have været rejst.

Men problemerne opstår, hvor der er tale om en groft hensynsløs adfærd, hvor man på trods af viden om at være HIV-smittet systematisk undlader at anvende beskyttelse, eller hvor man direkte adspurgt benægter at være smittet. Efter vores vurdering hører en adfærd af en sådan karakter til undtagelserne, og vi tror derfor også, at det formentlig kun vil være få sager, hvor bestemmelserne i dette lovforslag vil blive taget i anvendelse.

Som jeg nævnte før, befinder vi os på et grænseområde for lovgivning, og hvor jeg har set, at også fru Birthe Rønn Hornbech fra Venstre i et par artikler i dagspressen stiller en række spørgsmål, som klart illustrerer vanskelighederne af både juridisk og etisk karakter. Det beviser vel også, hvor god grund der er til at gå ind i et grundigt udvalgsarbejde, hvor vi også lytter til de folk, som har særlig viden, og her tænker jeg på de HIV-positives organisationer og læger, jurister og folk, som arbejder for AIDS-oplysningen.

For os i Socialdemokratiet er det vigtigt, at det resultat, vi når frem til, bliver bredt accepteret og dermed ikke bliver en anklage mod, men tværtom en beskyttelse af de HIV-smittede.

Pia Christmas-Møller (KF):

Da mit partis ordfører, hr. Helge Adam Møller, er forhindret i at være til stede, skal jeg på Det Konservative Folkepartis vegne sige, at vi kan støtte justitsministerens lovforslag.

Ministeren fortjener ros, fordi han har handlet hurtigt, fornuftigt og i overensstemmelse

[Pia Christmas-Møller]

med den retsbevidsthed, som jeg ikke er i tvivl om at det store flertal af den danske befolkning har på dette område. Det er stødende for både min egen og den konservative folketingsgruppes retsbevidsthed, og heldigvis også for retsbevidstheden i regeringspartierne, hvis loven ikke giver mulighed for at reagere markant over for personer, der tilsidesætter ethvert hensyn til andre på en sådan måde, at det kan påføre et andet menneske en uhelbredelig og dødelig sygdom.

Jeg vil godt slå fast, at siden kønssygdomsloven blev ophævet i 1988, har den konservative folketingsgruppe haft den opfattelse, at straffelovens § 252 gav mulighed for at straffe personer, der udsætter andre for HIV-smitte. Det mente byretten og landsretten også, men nu har Højesteret talt og ved dom fastslået, at § 252 i straffeloven ikke med tilstrækkelig sikkerhed giver mulighed for at straffe personer, der udsætter andre for HIV-smitte, f.eks. gennem samleje uden beskyttelse. Den dom tager vi til efterretning, den er klar nok.

Men når lovgrundlaget ikke er klart nok, er det selvfølgelig Folketingets opgave at sikre, at lovgrundlaget er til stede, hvis vi mener, det skal være strafbart bevidst at udsætte et andet menneske for livsfare. Det gør dette lovforslag, og det gør det på en sådan måde, at det ikke på nogen måde indebærer et brud med den hidtidige sundhedspolitiske indsats i forbindelse med HIV-smitte og AIDS. Det er vigtigt at slå fast, at det ikke er sygdommen AIDS, der kriminaliseres, men alene den, der ved, at hun eller han har sygdommen og alligevel bevidst udsætter andre for livsfare.

Vi kan tilsige lovforslaget en hurtig, men omhyggelig udvalgsbehandling, så loven kan træde i kraft den 15. juni i år, jf. lovens § 2.

Svend Heiselberg (V):

Da vores ordfører på området, fru Inge Dahl-Sørensen, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende:

Nærværende lovforslag er en direkte konsekvens af Højesterets dom den 14. april, hvor Højesteret udtaler, at man ikke finder, at der er lovhemmel til at straffe en person, der med forsæt har udsat andre for fare for smitte med HIV. En sådan domsafsigelse giver naturligvis anledning til eftertanke, og i Venstre hilser vi det derfor velkommen, at justitsministeren ta-

ger initiativ til at skabe den fornødne lovhemmel på dette område.

Forslaget indebærer en kriminalisering af forvoldelse af fare for smitte med en livstruende og uhelbredelig sygdom. Det er vigtigt at understrege, at der ikke er tale om en kriminalisering af sygdommen AIDS, men vi kommer ikke uden om at tage højde for denne sygdom i retlig henseende.

Forslaget indebærer, at det bliver strafbart med forsæt at udsætte andre for smittefare ved bevidst at undlade at gøre opmærksom på en tilstand, man selv er vidende om. Hvis en person er vidende om en anden persons HIV-tilstand, kan den HIV-smittede ikke retsforfølges efter paragrafferne i dette forslag, idet modparten har været vidende om smitterisikoen. Det er således kun i tilfælde, hvor den smittede bevidst fortier oplysninger og dermed bevidst udsætter en anden person for smitterisiko, at forslagens paragraffer kan finde anvendelse, og vi finder derfor, at der er indbygget en høj grad af retssikkerhed i forslaget, hvilket efter vores opfattelse også er rigtigt.

Man kan måske frygte, at nogle hellere vil leve i uvidenhed og ikke risikere at blive dømt end at lade sig teste. Hertil skal siges, at dette selvfølgelig kan blive konsekvensen, men jeg tror, det er ganske få, der vil ræsonnere på denne måde. Dertil skal også siges, at det fremgår af bemærkningerne, at loven først og fremmest skal finde anvendelse ved gentagne tilfælde af hensynsløs adfærd.

Venstre støtter primært dette lovforslag af hensyn til retsfølelsen hos borgerne. Vi tror ikke, at forslaget har den store forebyggende effekt, men hvis det kan øge ansvarligheden for seksuel udfoldelse, vil det være en positiv sidegevinst. Man kan dog ikke afvise, at f.eks. personalet i fængsler vil nyde godt af en større retssikkerhed, f.eks. i tilfælde af trusler med kanyler, der kan være inficerede.

Venstre mener, at de mere juridiske aspekter, som forslaget kan give anledning til overvejelse om, bør vurderes nærmere under udvalgsbehandlingen. Et par medlemmer af Venstres gruppe har en juridisk baggrund og er derfor betænkelige ved lovforslaget, og at der kan være problemer, ses bl.a. af professor von Eybens artikel i Politiken den 28. april. Her er professoren inde på, om man også bør kriminalisere grov uagtsomhed og ikke blot en forsætlig handling.

[Svend Heiselberg]

Som sagt finder Venstre, at forslaget betyder et fremskridt i forhold til borgernes retsfølelse, og vi vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet.

Pernille Frahm (SF):

Lad mig allerførst sige, at det var en epokegørende dom, der faldt i Højesteret, da man frikendte den HIV-smittede person, der dyrkede usikker sex.

En af de ting, dommen førte til, var den diskussion, vi nu ser resultatet af. En anden ting var, at en lang række jurister og læger håbede, at Folketingets politikere ville tænke sig grundigt og længe om, inden man eventuelt gav sig til at lovgive, men dette håb er jo desværre blevet gjort til skamme med det forslag, vi har liggende foran os.

Det, man gør nu, er at prøve at kriminalisere en handling, som ingen lov kan forhindre. Ingen lov i denne verden kunne have forhindret det, der er sket, for der er vel ingen, der tror, at den person, der blev frikendt i Højesteret, ville have undladt at dyrke usikker sex med 23 kvinder, heraf nogle mindreårige, fordi loven eventuelt havde forbudt det. Fakta var jo, at alle troede, det var forbudt, og alle troede, han ville blive dømt, så risikoen for at blive dømt var altså ikke noget, der afholdt personen fra at handle, som han gjorde. Den gjorde ikke indtryk på ham.

Jeg forstår ikke, hvorfor Venstres ordfører, hr. Svend Heiselberg, kan tro, at det vil få en præventiv virkning, at vi nu indfører en lov, som folk rent faktisk troede allerede eksisterede. Jeg er fuldstændig enig i, at det, der er sket, er umoralsk, forkasteligt og forargeligt, men moral og lov er nu engang ikke nødvendigvis samme sag.

Problemet er, at ingen af os kender prisen for at kriminalisere denne handling. Jeg vil gerne høre, om Venstres ordfører er enig i det, som fru Birthe Rønn Hornbech udtaler i Ekstra Bladet den 29. april. Hun rejser en række spørgsmål og siger:

»Det rejser igen spørgsmålet om registrering. Det rejser spørgsmålet om frivillighed og anonymitet. Det rejser spørgsmålet om hele tilliden til sundhedsvæsenet. Det rejser spørgsmålet om, hvorvidt færre vil søge læge.«

Og i øvrigt fortsætter rækken af spørgsmål.

Jeg vil gerne høre, om hr. Svend Heiselberg er enig i, at disse spørgsmål ikke kan løses med

det foreliggende lovforslag, og at det er en problemstilling, vi i hvert fald skal kulegrave, inden vi er færdige med den behandling, vi skal i gang med.

I 1988 ophævede et enigt Folketing – i øvrigt efter forslag fra SF – loven om kønssygdomme. Selv om loven dengang ikke handlede om AIDS eller HIV, som det ganske rigtigt er nævnt i bemærkningerne til det foreliggende lovforslag, blev debatten netop rejst på grund af AIDS-problemet, og det var netop et forsøg på at styrke kampen mod udbredelse af denne smitte, der førte til beslutningen. Vi kender ikke konsekvenserne af at omgøre denne beslutning nu, men da forslaget om ophævelse af lov om kønssygdomme var til første behandling, sagde den nuværende sundhedsminister, som dengang var ordfører for Socialdemokratiet, følgende:

»Tværtimod mener jeg, at man meget godt kunne tænke sig, at kønssygdomsloven i virkeligheden har virket blokerende for, at nogle, der mente sig smittet, har søgt undersøgelse og behandling på et tidligt tidspunkt. Loven er – sådan som den er udformet – lidt udtryk for en løftet, moralsk pegefinger. Jeg tror, der er mange, der på grund af bl.a. denne lovgivning og den tvang, der er knyttet til denne lovgivning, dukker sig lidt for at møde op til undersøgelse og behandling for en kønssygdom.«

Jeg vil gerne høre, om det stadig er udtryk for ministerens og Socialdemokratiets opfattelse.

Så vil jeg også gerne gøre opmærksom på, at når fru Pia Christmas-Møller troede, man i den aktuelle sag kunne dømme folk efter straffelovens paragraffer, var der et mindretal, der i betænkningen over forslaget om ophævelse af kønssygdomsloven delte fru Pia Christmas-Møllers syn.

Det forebyggende arbejde, som faktisk har været temmelig succesfuldt herhjemme, når det gælder om at standse smittespredning af HIV og AIDS, har bygget på information og på tillid til, at anonymiteten blev bevaret og tillige på ansvarliggørelse af begge parter, og det skal være udgangspunktet for min sidste indvending mod lovforslaget. Der skal to til en vals, som man siger, og midt i al den snak, der har været, har man fuldstændig overset den lille detalje, at der er en anden part. Jeg frygter, at vi med det foreliggende lovforslag risikerer at give en falsk tryghed til denne anden part.

Tom Behnke (FP):

Jeg tror, det specielt er med henblik på den anden part, man har fremsat dette lovforslag, og jeg er yderst tilfreds med, at man har gjort det.

Fru Pernille Frahm var inde på, at før højesteretsdommen troede alle, at det, som denne person havde gjort, var forbudt. Jeg troede det også, og jeg var sikker på, at personen ville blive dømt.

Fru Pernille Frahm sagde, at det ikke afholdt den nu frikendte fra at gøre, som han gjorde – nej! Men hvis Folketinget ikke reagerer på nuværende tidspunkt, hvor vi har de informationer, vi har, sender vi et signal ud til befolkningen om, at det var i orden, hvad personen gjorde. Men det var netop ikke i orden, hvad personen gjorde, og derfor er Folketinget nødt til at reagere fuldstændig, som ministeren her lægger op til.

Fremskridtspartiet er selvfølgelig for dette lovforslag, det skal der slet ikke være nogen tvivl om. Vi var – jeg var det i hvert fald – chokerede over den dom, som Højesteret nåede frem til, da man frikendte personen, blot fordi ordet »nærliggende« ikke har den samme betydning som i ordbogen. Hvis man slår op i straffeloven, betyder »nærliggende« rent konkret faredelikt, i hvert fald i § 252. I andre paragraffer har ordet en anden betydning, men sådan er det jo så forskelligt, og derfor er det så rart, at vore domstole kan få lov til at modellere på det, som vi sidder herinde og prøver på at gøre efter bedste overbevisning. Det er lidt uheldigt, men sådan er grundloven jo indrettet. Vi skal ikke blande os for meget i, hvad Højesteret dømmer, men vi kan da heldigvis lave lovgivningen om.

Det, jeg gerne vil spørge ministeren om, er mere angående den juridiske side af forslaget. For det første står der på side 4, at det endvidere må fremhæves, at enkeltstående tilfælde af ubeskyttet samleje eller tilsvarende homoseksuel forhold mellem en HIV-smittet og en rask person ikke nødvendigvis fører til, at bestemmelsen er overtrådt. Med hvilken begrundelse skal en person gøre det gentagne gange, før vedkommende kan straffes for det? En gang er nok til, at smitten er bragt videre, så hvorfor har man det forbehold med i forslaget?

Det næste spørgsmål angår det, der står lige nedenunder, og som er værre endnu:

»I tilfælde, hvor der foreligger særlig hensynsløshed eller andre skærpende omstændigheder, f.eks. hvor der er tale om samleje m.v. med en mindreårig, eller hvor der tillige begås voldtægt, eller hvor gerningsmanden har udvist svig med hensyn til smittefaren, kan strafansvaret dog gøres gældende for et enkeltstående tilfælde.«

Straffelovens § 252 foreskriver en strafferamme på fire år. Strafferammen for en helt almindelig voldtægt er seks år. Voldtægt under skærpende omstændigheder har en strafferamme på ti år. Hvis ikke voldtægt begået af en HIV-smittet person, der er bevidst om det, er en skærpende omstændighed, hvad er så en skærpende omstændighed? Det betyder, at vedkommende falder ind under denne paragraf og kan ifalde ti års fængsel. Man skriver søreme, at så kan dette forslag tages i anvendelse; men det taler kun om en strafferamme på fire år.

Der er en modsætning her, som jeg ikke helt forstår. Enten spiser den ene paragraf den anden, eller også har vi en direkte modstrid her. Det håber jeg ikke er tilfældet. Hvis en person begår voldtægt og vedkommende er HIV-smittet, håber jeg ikke, at vedkommende kun får fire år i fængsel og ikke ti år, som den anden paragraf giver mulighed for.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Fru Pernille Frahm spurgte, om jeg var enig med fru Birthe Rønn Hornbech, og det bør retfærdigvis siges, at fru Birthe Rønn Hornbech er et af de to medlemmer i Venstres gruppe, som har en anden holdning til lovforslaget end den, som gruppen generelt har givet udtryk for, og jeg vil gerne sige, at jeg er uenig både med SF og med fru Birthe Rønn Hornbech i det, der blev givet udtryk for.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg mener, at hr. Svend Heiselberg på et tidspunkt gjorde opmærksom på, at fru Birthe Rønn Hornbech havde forstand på jura.

Hr. Tom Behnke sagde, at det jo netop er den anden part, man vil beskytte med denne lov, og at det er derfor, vi handler i dag. Jeg vil gerne spørge: Hvordan bærer man sig ad med

[Pernille Frahm]

at beskytte den anden part? Hvor er det, beskyttelsen optræder?

For mig at se er der kun én eneste, der kan beskytte den anden part, og det er den anden part selv. Loven gør det jo altså ikke umuligt at gøre det, som den frikendte gjorde i denne sag. Loven ændrer ingenting. Alle troede, han ville være blevet dømt. Det blev han ikke.

Sonja Albrink (CD):

Som tidligere ordførere allerede har sagt, var der mange, der blev meget forundrede den 14. april, da vi hørte om Højesterets frifindelse af en mand, som i mindst 23 tilfælde havde udsat kvinder for at blive smittet med en HIV-virus, og jeg har heldigvis ikke været ene om at mene, at der bør ske en ændring af loven. Vi i CD er meget glade for dette lovforslag, så det ikke fremover vil være straffrit at udsætte andres liv for fare.

Dommen var først og fremmest krænkende for den almindelige retsfølelse. I et retssamfund kan det ikke accepteres, at en person forsætligt kan påføre en anden skade eller udsætte en anden for en væsentlig risiko for, at skade opstår. I de fleste andre situationer ville vi nok ikke være i tvivl om, at en sådan forvoldelse af fare bør være strafbar.

Debatten om denne ændring af straffeloven har i høj grad drejet sig om, hvorvidt bestemmelsen i straffeloven ville ødelægge AIDS-kampagnen eller måske holde folk fra at lade sig AIDS-teste. Men det var jo efter både byrettens og landsrettens dom i den føromtalte sag opfattelsen, at det allerede var strafbart forsætligt at udsætte andre for smitte, så AIDS-kampagnen fortsætter vel blot under de samme vilkår, som hele tiden har været gældende.

Det har hele tiden været det grundlæggende element i AIDS-kampagnen, at ansvaret for beskyttelse var éns eget, og det bliver der overhovedet ikke rørt ved, selv om vi får en lov, som gør det strafbart at udsætte andre for smittefare. Ansvaret for beskyttelse er fortsat den enkeltes. At den anden part kan straffes for smitteforvoldelsen, hjælper jo ikke den smittede til helbredelse.

Med hensyn til svækkelsen af den enkeltes ansvarsfølelse i forbindelse med berigelseskriminalitet kan man sige, at selv om det er strafbart at lave indbrudstyverier, røverier osv., har

det dog ikke afholdt folk fra at købe alarmer og forsikringer i stort omfang. Selv om retssystemet straffer berigelseskriminalitet, anser den enkelte borger det stadig for at være et individuelt ansvar at beskytte sig mod disse overgreb.

Hvad angår problemet om at lade sig AIDS-teste eller ej, fremgår det af bemærkningerne, at det ikke kun er en person, der er testet, som kan blive straffet efter den nye bestemmelse. Også hvis man anser det for overvejende sandsynligt, at der har foreligget en smitterisiko, vil der være tilstrækkeligt grundlag for at anvende bestemmelsen. Det er klart, at hvis en person ved en test bliver fundet at være smittebærer af en dødelig sygdom, vil ansvarsgrundlaget være helt klart. Omvendt fritager det ikke for ansvar blot at undlade at lade sig undersøge for den pågældende sygdom.

Den dom, Højesteret afsagde for tre uger siden, viste, at der var en blind vinkel i straffeloven, og at loven ikke havde den rækkevidde, som vi forudsatte. I CD mener vi derfor, at der bør ske en afklaring med hensyn til denne blinde vinkel, og vi kan derfor tilsige vores fulde støtte til en vedtagelse af lovforslaget så hurtigt som muligt.

Dorit Myltoft (RV):

Da vort partis ordfører i denne sag, fru Elisabeth Arnold, ikke kan være til stede i dag, skal jeg ganske kort meddele, at Det Radikale Venstre kan støtte lovforslaget.

For Det Radikale Venstre har følgende temaer haft betydning for partiets stillingtagen: Hensynet til retsbevidstheden og hensynet til retssikkerheden, hensynet til det sundhedsmæssigt forebyggende og behandlende arbejde samt forståelsen for nødvendigheden af en fortsat bred oplysningskampagne bl.a. om vigtigheden af, at det er den enkeltes ansvar at beskytte sig. Vi mener, at ordvalget »hensynsløs måde« og »forvolder fare for« netop tager højde for de nævnte hensyn.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg må så spørge fru Dorit Myltoft, hvordan dette lovforslag sikrer retssikkerheden. Hvordan sikrer det folk mod at blive smittet af en, der er smittet?

[Pernille Frahm]

Og så må jeg også spørge, hvordan det sikrer, at vi fastholder, at det er den enkeltes ansvar at beskytte sig, når vi nu helt og fuldt lægger ansvaret på den smittende part.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Med hensyn til at hindre, at det sker, tror jeg på, at det har en præventiv effekt, lige så vel som jeg tror på, at de øvrige paragraffer, vi har i straffeloven, har en præventiv effekt. Ellers kan vi lige så godt bare ophæve den. Det ville være meget nemmere for mange parter.

Men det, jeg synes er mere væsentligt, og et spørgsmål, som forslaget efterlader, er, at selv om en HIV-smittet efterfølgende påstår, at han eller hun gjorde opmærksom på det, vil det jo være noget, der er foregået for nedrullede gardiner, med lyset slukket og efter en mundtlig aftale. Hvordan vil man efterfølgende kunne bevise, at man rent faktisk gjorde opmærksom på det? Det synes jeg er mere interessant, og det er en vinkel, ud fra hvilken der efterfølgende vil kunne komme stor diskussion i kommende retssager. Gjorde man opmærksom på det, eller gjorde man det ikke? Det er nok noget, det vil være svært at skaffe vidner til, og jeg tror, at det er de færreste, der vil begynde at indgå skriftlige kontrakter om det.

Derfor kunne jeg godt tænke mig at spørge ministeren: Hvor ligger bevisbyrden, og hvordan vil man kunne bevise, at man sagde det eller ikke sagde det?

(Kort bemærkning).

Dorit Myltoft (RV):

Fru Pernille Frahm spurgte om hensynet til retssikkerheden, og jeg forstod, at det var det og ikke retsbevidstheden, man spurgte om.

Med retssikkerheden forstår vi, at en mistænkt skal være sikret en ordentlig behandling i retssystemet, altså at vi undgår standretter, og at det er pressen, der afsiger dommen.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg vil gerne bore lidt mere i det her med den præventive effekt. Hvad er det for en præventiv effekt, man vil opnå med dette forslag, som man egentlig ikke allerede har? For det var jo sådan, at alle troede, at manden ville bli-

ve dømt. Det kom bag på alle, at manden ikke blev dømt. Så den præventive effekt, vi forsøger at opnå med dette forslag, er ikke stærkere end den præventive effekt, der oprindeligt var, og den var åbenbart ikke god nok.

Min pointe er: Det er ikke med lovgivning, vi kan lave det præventive arbejde her.

Justitsministeren (Erling Olsen):

Jeg vil gerne sige tak for den overvejende positive modtagelse, lovforslaget har fået.

Der har været nogle kritiske bemærkninger, og jeg vil gerne starte med hr. Tom Behnke. Hr. Tom Behnke nævnte navnlig tre ting, som kræver et svar. For det første spurgte hr. Tom Behnke, om der er rabat i voldstilfælde, hvis man er HIV-positiv. Det er der selvfølgelig ikke, og det er en af de ting, man kan drøfte under udvalgsarbejdet, om det nu er teknisk rigtigt udformet.

Det andet, hr. Tom Behnke var inde på, var spørgsmålet om, hvad der lå i det, når man sagde enkeltstående tilfælde og så nævnte nogle ting, der faktisk lå på grænsen til det, der var voldtægt. Ideen er – og det kan vi måske godt tydeliggøre yderligere under udvalgsbehandlingen – at det er den grove hensynsløshed, vi er ude efter. Derfor må man spørge, om der i det enkelte tilfælde er sket noget på hensynsløs måde, og det er i høj grad op til dommeren at føle sig frem til, hvor hensynsløs den pågældende nu har været.

Det bringer os ind på det tredje spørgsmål, hr. Tom Behnke var inde på, nemlig at dette jo foregår bag nedrullede gardiner, og hvordan kan man så få tjekket, hvad der skete? Vi har det samme problem i alle voldtægtssager, og dér må dommerne jo så forsøge at hitte ud af, hvad der er sket.

Så når vi til noget af det, fru Pernille Frahm var inde på, idet fru Pernille Frahm spurgte: Hvad er egentlig meningen med en sådan bestemmelse? Kan man ved lovgivning hindre, at den slags ting sker, og hvori ligger den såkaldt præventive virkning i det? Jeg vil sige, at virkningen af dette lovforslag først og fremmest er signalvirkningen, og signalvirkningen er meget knyttet til, som fru Pernille Frahm sagde, at alle troede jo, at tingene var forbudt, indtil vi fik den højesteretsdom. Hvis vi ikke skriver, som vi gør i det særlige stk. 2 her, ville folk efter denne højesteretsdom tro, at nu var det tilladt.

[Justitsministeren]

Det, vi gør, er, at vi fører retstilstanden tilbage til det, vi troede den var indtil den 14. april, hvor Højesteret afsagde denne dom.

Så siger fru Pernille Frahm, at dette kan da afskrække folk fra at lade sig teste. Det vil jeg ikke helt udelukke; det er klart, at den virkning kan det have. Men det havde det vel så også indtil den 14. april, da man troede, at det var strafbart. Og endelig: Hvad er virkningen af, at man bliver testet og får at vide, at man er HIV-positiv? Det er, at så får man at vide, at man skal bruge kondom eller få samtykke fra sin partner. Det er – om jeg så må sige – den risiko, man løber ved at lade sig teste.

Så må vi sige, og det skal siges meget tydeligt – det mener jeg også fru Dorit Myltoft var inde på – at samtidig med dette signal er det også vigtigt, at der udgår et signal fra myndighederne om, at vores sundhedspolitik indebærer, at begge parter har et ansvar, og at denne paragraf ikke er straffrigørende for den, der lader sig smitte. Det skal slås fast, at begge parter har et ansvar, men hvis man ved eller har en meget, meget klar fornemmelse af, at man er HIV-smittet, har man et ekstra ansvar, idet man så har en ekstra tung pligt til at beskytte sig og beskytte sin partner, så har man en ekstra tung pligt til at bruge kondom eller opnå et samtykke.

Så vil jeg gerne sige til fru Birthe Rønn Hornbech: Jeg har med interesse læst både det interview, der har været med hende i et af dagbladene, og den kronik, hun skrev i et andet dagblad. Denne kronik endte med, at hendes stemmeafgivning ville være afhængig af, hvilke svar hun fik, og derfor er vi – om jeg så må sige – nødt til virkelig at lægge os i selen under udvalgsbehandlingen for at give tilfredsstillende svar på de spørgsmål, der måtte blive rejst.

Dette kræver i det hele taget, at vi drøfter det ganske grundigt igennem. Det er vi også indstillet på, men vi var bange for, at det var et forkert signal, der ville udgå, hvis vi sagde, at det var i orden med den højesteretsdom. Det er et vanskeligt område at lovgive på, men vi må tage det op og drøfte det nærmere under udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg er da glad for, at ministeren tilsyneladende er enig med mig i, at man ikke med den-

ne lov ville have forhindret den meget uansvarlige optræden, som en person blev frikendt for ved Højesteret.

Så har jeg ikke hørt et ord fra sundhedsministeren. Jeg går ud fra, at sundhedsministeren så stadig står for de synspunkter, han gav udtryk for i 1988, og jeg glæder mig i hvert fald til en meget grundig udvalgsbehandling, som justitsministeren lovede at vi ville få. Jeg håber ikke, man vil prøve at presse dette forslag igennem, før vi virkelig har fået fundet ud af, hvad konsekvenserne af det er.

Sundhedsministeren (Torben Lund):

Når jeg ikke tog ordet, var det, fordi jeg egentlig synes, at justitsministeren svarede meget grundigt på de spørgsmål, der blev rejst.

Men jeg vil gerne sige, at de bemærkninger, jeg gjorde i forbindelse med ophævelsen af kønssygdomsloven, mener jeg bestemt var relevante i den sammenhæng. Vi havde en kønssygdomslov, som stort set ikke havde været anvendt i mange år, og som relaterede sig til helt andre sygdomme end den, der er tale om her.

Det, der er tale om her, er jo ikke en kriminalisering af sygdommen AIDS eller HIV-smitte, men det er en kriminalisering af en hensynsløs adfærd, som også fru Pernille Frahm selv har sagt vi alle troede var omfattet af den gældende bestemmelse i straffeloven. Derfor kan jeg ikke forstå, at fru Pernille Frahm kan have de store problemer med det, for vi troede jo, at § 252 omfattede denne situation. Det mente man også i byretten, det mente man i landsretten, men det mente man så ikke i Højesteret, og det tager vi til efterretning at man ikke gjorde.

Det, vi så gør, er at bringe § 252 ind i en udformning, hvor man kan tage højde for denne situation, og derfor kan jeg ikke forstå, at fru Pernille Frahm mener, at det skulle kunne påvirke vores AIDS-politik i øvrigt, når nu blot det, vi fastslår med lovforslaget her, er en retstilstand, som vi alle troede var der, inden vi nåede til behandlingen her og indtil højesteretsdommen.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Egentlig burde vi jo have vidst fra den debat, vi havde i 1988, og fra den betænkning, der blev lavet i 1988, at det ikke var tilfældet, at

[Pernille Frahm]

det ikke var sådan, at straffelovens § 252 kunne bruges her, for i betænkningen var der netop et mindretal, der gav udtryk for, at det skulle være på den måde, og at det var det, man forventede. Så egentlig har vi levet i en lidt blandet retstilstand.

Det, man nu gør, er, at man – jo, vist afklarer man retstilstanden, men altså i en retning, der går mod en øget kriminalisering. Det kan da godt være, sundhedsministeren ikke bryder sig om, at vi siger, at vi kriminaliserer HIV-smitte, men det er en stramning i den retning, og min bekymring går ud på, at det er den aktivitet, Folketinget går i gang med, så snart den dom er afsagt.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg forstår til fulde det, som fru Pernille Frahm siger. Og jeg forstår også motivationen for, at vi skal forsøge på at gøre noget andet – jeg vil så sige *også* for at hindre, at vi får spredt denne smitte. Selvfølgelig skal vi det. Det kan fru Pernille Frahm og jeg være 100 pct. enige om. Men dér, hvor jeg – og jeg kan forstå det øvrige Folketing minus SF – går et skridt videre, er, at vi siger: De personer, som ikke forstår de signaler, de personer, som tager vare på sig selv, de personer, som alligevel bevidst går ud og smitter andre, dem ønsker vi at straffe for den handling – ikke så meget for at straffe dem, men for at fortælle dem, at de skal lade være med at gøre det.

Jeg kan så forstå, at fru Pernille Frahm ikke er enig i det, og jeg vil gerne have fru Pernille Frahm til at bekræfte her – bare sådan at vi alle sammen forstår det til fulde: Mener fru Pernille Frahm, at det er forkert at straffe en person, som bevidst overfører en dødelig smitte til en anden person? Mener fru Pernille Frahm og SF, at det skal bare være fuldt tilladt, og at vi bare skal se igennem fingre med det?

Sundhedsministeren (Torben Lund):

Jeg skal gøre det meget kort.

Jeg har forstået fru Pernille Frahm sådan flere gange her fra talerstolen, at fru Pernille Frahm også mente, at der var tale om, at den gældende bestemmelse i straffelovens § 252 omfattede en hensynsløs adfærd på dette område. Fru Pernille Frahm brugte udtrykket flere gange, at vi troede jo alle, at det var sådan.

Og så er det, jeg mener, at når vi kommer i en situation, hvor Højesteret når til et andet resultat end byretten og landsretten i denne sammenhæng, er det, vi gør, alene at præcisere bestemmelsen i § 252, således at den retstilstand, som vi alle forventede var der, rent faktisk nu igen fremkaldes med justeringen i § 252.

Derfor er det, jeg mener at kunne sige, at dette ikke kan påvirke AIDS-politikken, sådan som den i øvrigt er fastlagt af et meget stort flertal her i Folketinget.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Til hr. Tom Behnke vil jeg sige, at al lovgivning har en direkte effekt og en indirekte effekt. Når SF skal forholde sig til et forslag som det foreliggende, må vi se, hvad effekten af det er. Hvem er det, vi får ram på? Hvem er det, vi får stoppet med denne lovgivning? Og jeg er hamrende overbevist om, vil jeg så sige, at de mennesker, vi ikke har ramt med vores kampanjer, rammer vi heller ikke med denne lovgivning; den vil ikke ændre noget. Det skal så være mit svar til hr. Tom Behnke.

Til sundhedsministeren vil jeg sige, at når jeg mener, der alligevel sker en ændring, er det, fordi vi griber til en aktiv handling nu fra Folketingets side, og jeg er urolig for, at det vil påvirke det i øvrigt flotte arbejde, der er gjort på området her.

Den fg. formand (Helge Sander):

Hr. Tom Behnke for en formentlig sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det er muligt; det afhænger af, om fru Pernille Frahm svarer helt konkret på det, jeg spørger om.

Mener fru Pernille Frahm, at det skal være sanktionsfrit, at en person bevidst udsætter en andens liv for fare, at man bevidst overfører en livsfarlig smitte? Skal det være sanktionsfrit – uanset hvad vi laver af kampanjer for at undgå det – for de personer, der alligevel gør det?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Helge Sander):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Den fg. formand (Helge Sander):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Nordisk Råd (29/4 94):

Udtræder: Jens Skrumsager Skau (V)
Nyt medl.: Anders Mølgaard (V)

Forskningsudvalget (29/4 94):

Udtræder: Jens Skrumsager Skau (V)
Nyt medl.: Anders Mølgaard (V)

Sundhedsudvalget (29/4 94):

Udtræder: Jens Skrumsager Skau (V)
Nyt medl.: Anders Mølgaard (V)

Trafikudvalget (29/4 94):

Udtræder: Jens Skrumsager Skau (V)
Nyt medl.: Anders Mølgaard (V)

Uddannelsesudvalget (29/4 94):

Udtræder: Birthe Rønn Hornbech (V)
Nyt medl.: Anders Mølgaard (V)

Retsudvalget (2/5 94):

Udtræder: Steffen Kjærulff-Schmidt (FP)
Nyt medl.: Tom Behnke (FP)

Socialudvalget (2/5 94):

Udtræder: Poul Nødgaard (FP)
Nyt medl.: Tom Behnke (FP)

Udvalget vedrørende Dansk Sikkerhedspolitik (2/5 94):

Udtræder: Steffen Kjærulff-Schmidt (FP)
Ny stedf.: Tom Behnke (FP)

Arbejdsmarkedsudvalget (2/5 94):

Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)
Nyt medl.: Jørgen Estrup (RV)

Boligudvalget (2/5 94):

Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)
Nyt medl.: Jørgen Estrup (RV)

Forsvarsudvalget (2/5 94):

Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)
Nyt medl.: Jørgen Estrup (RV)

Det Politisk-Økonomiske Udvalg (2/5 94):

Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)
Nyt medl.: Jørgen Estrup (RV)

Skatteudvalget (2/5 94):

Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)
Ny stedf.: Jørgen Estrup (RV)

Udenrigsudvalget (2/5 94):

Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)
Nyt medl.: Jørgen Estrup (RV)

Det Udenrigspolitiske Nævn (2/5 94):

Udtræder: Lone Dybkjær (RV)
Nyt medl.: Jørgen Estrup (RV)
Udtræder: Bilgrav-Nielsen (RV)
Ny stedf.: Lone Dybkjær (RV)

Dansk Interparlamentarisk Gruppens bestyrelse (2/5 94):

Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)
Ny stedf.: Jørgen Estrup (RV)

North Atlantic Assembly (2/5 94):

Udtræder: Inger Marie Bruun-Vierø (RV)
Nyt medl.: Jørgen Estrup (RV)

Sundhedsudvalget (2/5 94):

Udtræder: Lysholm Christensen (KRF)
Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KRF)

Boligudvalget (3/5 94):

Udtræder: Bjarne Ørum (RV)
Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Forskningsudvalget (3/5 94):

Udtræder: Bjarne Ørum (RV)
Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)

[Den fg. formand]*Indfødsretsudvalget (3/5 94):*

Udtræder: Bjarne Ørum (RV)
Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)

Kommunaludvalget (3/5 94):

Udtræder: Bjarne Ørum (RV)
Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Markedsudvalget (3/5 94):

Udtræder: Lone Dybkjær (RV)
Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)
Udtræder: Bjarne Ørum (RV)
Nyt medl.: Lone Dybkjær (RV)
Udtræder: Gert Petersen (SF)
Nyt medl.: Gade (SF)

Retsudvalget (3/5 94):

Udtræder: Bjarne Ørum (RV)
Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)
Udtræder: Gert Petersen (SF)
Ny stedf.: Pernille Frahm (SF)
Udtræder: Pernille Frahm (SF)
Nyt medl.: Ebba Strange (SF)

Skatteudvalget (3/5 94):

Udtræder: Bjarne Ørum (RV)
Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)

Tilsynet i henhold til grundlovens § 71 (3/5 94):

Udtræder: Bjarne Ørum (RV)
Nyt medl.: Elisabeth Arnold (RV)

Udvalget vedrørende Det Ethiske Råd (3/5 94):

Udtræder: Bjarne Ørum (RV)
Ny stedf.: Elisabeth Arnold (RV)

Udtræder: Kaj Stillinger (SF)
Ny stedf.: Hanne Thanning Jacobsen (SF)

Forsvarsudvalget (3/5 94):

Udtræder: Kaj Stillinger (SF)
Ny stedf.: Hanne Thanning Jacobsen (SF)

Socialudvalget (3/5 94):

Udtræder: Pernille Frahm (SF)
Ny stedf.: Hanne Thanning Jacobsen (SF)

Uddannelsesudvalget (3/5 94):

Udtræder: Kaj Stillinger (SF)
Ny stedf.: Hanne Thanning Jacobsen (SF)
Udtræder: Aage Frandsen (SF)
Nyt medl.: Rahbæk Møller (SF)

Kirkeudvalget (3/5 94):

Udtræder: Riishøj (SF)
Nyt medl.: Hanne Thanning Jacobsen (SF)

Udenrigsudvalget (3/5 94):

Udtræder: Aage Frandsen (SF)
Ny stedf.: Ebba Strange (SF)

Erhvervsudvalget (3/5 94):

Udtræder: Aage Frandsen (SF)
Nyt medl.: Rahbæk Møller (SF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 5. maj 1994, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 18.25
